

Lai izpildītu Eiropas Savienības Atmežošanas regulas prasības ar FSC sertifikāciju vien nepietiks

Avoti: Pasaules informācijas vietnes un Latvijas Mežu sertifikācijas padome

Vides izmeklēšanas aģentūra (EIA) norāda, ka ģeolokācijas dati atklās to, ko brīvprātīgās mežu sertifikācijas sistēmas vienmēr ir palaidušas garām

Tikai FSC sertifikācija nebūs pietiekama, lai nodrošinātu to, ka koncerns *IKEA, kas ir trešais lielākais koksnes patērētājs pasaulē, atbilst Eiropas gaidāmajam atmežošanas regulējumam. Mēbeļu ražošanas gigantom ir nepieciešams fundamentāli pārskatīt to, kā tiek izsekota koksnes izcelsme līdz pat tās ieguves vietām. Tas ir saskaņā ar Vides izmeklēšanas aģentūras (EIA), kas ir neatkarīgas vides uzraudzības iestāde, viedokli. EIA vadošais preču politikas vadītājs Riks Džeikobsens brīdina, ka brīvprātīgā sertifikācija nebūs pietiekama, lai atbilstu visām Eiropas Savienības Atmežošanas regulas (EUDR) prasībām.

“Būtībā mums ir nepieciešami tādi likumi kā EUDR, jo brīvprātīgās mežu sertifikācijas shēmas nav darbojušās,” [Riks Džeikobsens norādīja ASV vietnei Mongabay](#). “Tās nav spējušas panākt, ka pietiekami daudz nozares uzņēmumu, - vai patiešām nozīmīga daļa nozares uzņēmumu, pārietu uz videi draudzīgākām metodēm.

Tas notiek laikā, kad koncerns IKEA, kas ir viens no pasaulē lielākās meža un piegādes ķēžu sertifikācijas organizācijas *Forest Stewardship Council (FSC)* dibinātājiem, pagājušajā gadā pārstrādāja 15 miljonus kubikmetru koksnes. No tiem vairāk nekā 96,5 % bija FSC sertificēti vai atkārtoti pārstrādāti. Tomēr, EIA vadošais speciālists R.Džeikobsens teica, ka brīvprātīgā sertifikācija nav tas pats, kas “tiešs pierādījums par koksnes izcelsmi”...

[2024. gada sākumā](#) izmeklēšana saistībā ar *IKEA* koksnes piegāžu ķēdi Rumānijā atklāja nelikumīgu atmežošanu aizsargājamās teritorijās un krāpšanu kokmateriālu transporta dokumentācijā. Abos gadījumos bija iesaistīti FSC sertificēti kokmateriāli. Būtiski, ka to atklāja pateicoties Rumānijas valdības

2016. gadā izveidotajam koksnes izcelsmes pārredzamības portālam.R. Džeikobsens uzsver, ka IKEA vajadzētu mudināt visas valdības savos koksnes ieguves reģionos izveidot tieši šādu sistēmu, nevis gaidīt, kad Brisele piespiedīs to darīt.

ES Atmežošanas regula, kuras ieviešana pašlaik ir atlikta līdz 2026. gada 31. decembrim, pieprasa uzņēmumiem iesniegt ģeoloģijas datus, kas pierāda, ka to kokmateriāli nav iegūti no zemes, kas atmežota pēc 2020. gada decembra. 2026. gada janvārī *EIA* izmeklēšanā tika atrasti pierādījumi, ka vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs joprojām tiek ieviesta nelikumīgi iegūta tropu mežu koksne. Šī problēma, kas, pēc R.Džeikobsena teiktā, būtu bijusi daudz vieglāk risināma, ja Eiropas Savienības Atmežošanas regula jau būtu bijusi spēkā. Šī situācija atspoguļo, kāpēc globālās koksnes piegādes ķēdes joprojām ir tik slikti sagatavotas gaidāmajiem izaicinājumiem.

Atmežošanas regula pati par sevi joprojām ir diskusiju objekts.

Aprīlī ir plānota turpmāka regulas vienkāršošanas pārskatīšana kā daļa no Briseles pastāvīgās prakses pārrakstīt tādus noteikumus, kas uzņēmumiem nav devuši skaidru priekšstatu par to, cik faktiski izmaksās atbilstības nodrošināšana. Pagājušā gada oktobrī 29 kompānijas, tostarp *Nestlé* un lauksaimniecības produktu tirdzniecības uzņēmums *Olam International*, nosūtīja Briselei vēstuli, aicinot nepieļaut turpmākus kavējumus vai grozījumus, brīdinot, ka izmaiņas radīs “ievērojamu nenoteiktību un ieinteresēto personu atsvešināšanos”. Jāuzsver, ka koncerns *IKEA* nepiedalījās šīs vēstules parakstīšanā.

“Izmaiņas *EUDR* prasībās varētu radīt papildu laiku un ieguldījumus, kas nepieciešami mūsu uzņēmuma pielāgošanai,” informēja *IKEA* pārstāvis, atsakoties sniegt sīkāku informāciju pirms regulas pārskatīšanas, kas notiks aprīlī. *WWF* Mežu attīstības globālais vadītājs Tims Kronins, kura organizācija sadarbojas ar *IKEA* kopš 2002. gada, uzsver, ka regulas izsekojamības prasības ir vērts ņemt vērā: „*EUDR* prasītā pārredzamība un pienācīgas pārbaude procesa īstenošana ir lieliska biznesa iespēja, lai pārvaldītu riskus un palielinātu noturību, labāk izprotot piegādes ķēdi.”

„Noturīgi meži veido noturīgas piegādes ķēdes koksnei.”

Greenpeace Europe juridiskās stratēģijas specialiste Andrea Karta ir ne tik "toleranta" savos izteikumos. A.Karta norāda, ka Brisele ir bijusi „maldīga”, - prasot uzņēmumiem ieviest inovācijas un konkurēt, vienlaikus atceļot juridisko skaidrību, kas nepieciešama, lai attaisnotu šīs investīcijas. „Tas tikai dod priekšroku bezatbildīgiem uzņēmumiem un atņem jebkādu stimulu ieviest inovācijas un uzlabot uzņēmējdarbību,” norāda *Greenpeace Europe* pārstāve. Vides izmaklēšanas aģentūras *EIA* vadošais preču politikas vadītājs Riks Džeikobsens to pasaka vienkārši: “IKEA var darīt vairāk!”

**IKEA ir starptautisks uzņēmumu konglomerāts, kas bāzēts Nīderlandē un dibināts Zviedrijā. Tas ir pasaulē lielākais mēbeļu mazumtirgotājs, kas specializējas mājokļu labiekārtošanas preču izstrādē un tirdzniecībā. Uzņēmums ir plaši atpazīstams ar t.s. “Pašsaliekamo mēbeļu” ražošanu. Lielākā daļa preču tiek pārdotas izjauktā veidā ("flat-pack"), kas ļauj samazināt transportēšanas izmaksas un nodrošināt zemākas cenas. IKEA ir raksturīgs īpašs skandināvu dizains. Piedāvājumā dominē moderns, minimālistisks un funkcionāls stils, kas ietver gan mēbeles, gan virtuves piederumus un mājas dekorus. Uzņēmuma vizuālais tēls, - zilā un dzeltenā krāsa, ir atsauce uz Zviedrijas karogu, uzsverot tā izcelsmi. IKEA veikali ir slaveni ar savu izstāžu zāļu izkārtojumu, kur produkti parādīti iekārtotās telpās, kā arī ar restorāniem, kas piedāvā tradicionālos zviedru ēdienus. Uzņēmumu 1943. gadā dibināja zviedrs Ingvars Kamprāds, kad viņam bija tikai 17 gadi.*

***Environmental Investigation Agency ir neatkarīga kampaņu organizācija, kas dibināta 1984. gadā Apvienotajā Karalistē. Tā ir pazīstama ar savām drosmīgajām slepenajām izmeklēšanām, lai atklātu un sauktu pie atbildības vides noziedzniekus. Organizācija apkaro ziloņkaula tirdzniecību un aizsargā apdraudētās sugas, piemēram, tīģerus un pangolīnus. Izmeklē nelegālo kokmateriālu ieguvu un tirdzniecību, kā arī atklāj korupciju šajā nozarē. Cīnās pret plastmasas piesārņojumu un iestājas par vaļu un delfīnu aizsardzību. Strādā pie siltumnīcefekta gāzu (piemēram, HFC) izmantošanas pārtraukšanas dzesēšanas sistēmās. Pastāv divas atsevišķas juridiskas personas: [EIA UK](#) (Londona) un [EIA US](#) (Vašingtona). Organizācijai bija izšķiroša loma 1989. gada starptautiskā ziloņkaula tirdzniecības aizlieguma panākšanā*